
DAINIUS IR KARIŲ ŠEŠĖLIAI PAMIŠKĖJE

Apsakymas

Balys sulaukė svečių. Atbėgo kaimynų vaikas ir vos gaudydamas orą papasakojo, jog į kaimą atvyko senas dainius. Apsistojo kaimo pakrašty, po senąja liepa. Susikūrė laužą, išsitraukė kankles ir pradėjo porinti visokias istorijas apie tolimus kraštus, kur keliavęs ir ką girdėjęs vietinius pasakojant. Netruko susirinkti ir žmonių. Kažkas atnešė jam pora kiaušinių, pieno ašotėlį, kriaukšlį ruginės duonos. Tas pavalgė ir vėl griebė savo kankles ir pradėjo pasakoti...

Balys nujautė, kad šis dainius kaime pasirodė ne veltui. Dar visai neseniai bobos matė miške nepažįstamuosius su arkliais. Tai negalėjo būti sutapimas...

Balys liepė pakviesti Vaidotą – jauną kunigaikščio sūnų, kuris tuo metu buvo kaime. Vaidotui neseniai sukako septyniolika ir tas jau pradėjo suktis apie kaimo mergas. Kunigaikštukui viskas galima, kol tėvas nieko nesužinos... Balys su jo tėvu buvo gerai pažįstamas – dalyvavo ne viename žygyje ir mūšyje. Sykį savo skydu nuo strėlės yra uždengęs, tad kunigaikštis kaip ir skolingas jam už išgelbėtą gyvybę. Bet Balys šio poelgio nesureikšmino, kunigui nepriminė, kaip ne kaip kurie kiti kariūnai.

Vaidotas nebuvo labai patenkintas atplėštas nuo savų mergų kirkinimo reikalų ir pakviestas kažkokio seno tėvo rikio. Balys dažnai pasirodydavo pilyje, dalyvaudavo kariūnų treniruotėse ir varžytuvėse, todėl jaunas kunigaikštis jį pažinojo gana neblogai.

– Kunigėli, ar su savo apsauga atjojai pas mus? Kiek vyrų turi atsivedęs? – net nepasisveikinęs klausė Balys.

– Labas vakaras, Baly. Atjojau su penkiais, dar trys krūmuose sėdi ir iš toli viską stebi, mano, kad jų nemačiau. Tėvas nelabai mėgsta mane po paskutinio karto vieną kur paleisti.

– Surink savo vyrus ir nueikite už senosios Vainiaus trobos į pamiškę. Sukurkite tris laužus pamiškėje ir kokius septynis miške kas trisdešimt žingsnių. Tegul tavo penki vyrai pamiškėje sėdi prie laužų. Štai jiems pūslė alaus – tegul pasivaišina ir garsiai šūkauja, juokiasi, visokius niekus garsiai blevyzgoja. Kiti trys tegul laksto po mišką aplink tuos laužus ir ginklais žvangina, arklius pažvingina karas nuo karto. Kai viską padarysi, eisiva mudu pasivaikščioti. Tada viską ir paaiškinsiu. – ramiai porino Balys stebėdamas nesusipratusį kunigaikštuką, kuriam šis sumanymas pasirodė baisiai keistas ir jis nepasivargino to savo veide paslėpti.

Po valandėlės Vaidotas grįžo. Kaimo pakraštys nušvito gaisrų šviesa. Raudonis kartais mirgėjo, nes šešėliai vaikščiojančių karių buvo ilgi ir krito ant pakraščio trobų. Atrodė, kad ten nuolat kažkas vyksta. Kartais atskriedavo klegesio aidas, kartais arkliai pažvingaudavo.

Vaidotas išpildė Balio norus, dabar su nekantrumu laukė, ką Balys papasakos.

– Eime, kunigaikšti, paklausysim, ką dainius pasakoja. Bet prieš tai paimk mano kirvj, šalmą ir šią šarvinę liemenę. – tarė Balys segdamasis kalaviją ir rinkdamasis skydą iš kelių, sudėtų kamaroje.

– Bet juk dabar nekariaujame. O dainius neatrodo pavojingas, – nustebė Vaidotas. – Ką tu čia sugalvojai?

– Viską netrukus pamatysi.

Abu vyrai nuėjo į pamiškę prie senosios liepos, kur jau buvo susirinkę nemažas būrelis vaikų ir moterų, vienas kitas senis. Dainius brazdino kanklėmis ir pasakojo, kaip jis kažkur jojęs, kažką matęs...

– „Ar tik ne ant ožio jis jojo“, – pamanė sau Balys.

Su Vaidotu jie atsisėdo kiek nuošaliau. Vaidotą pasodino nugara į dainių. Kramtė smilgas ir klausė, ką jis ten porina. Vaidotas, aišku, pastoviai atsisukinėjo, nes norėjo pamatyti, ką ten tas dainius rankomis mosikuoja, tarp žmonių vaikščiodamas. Į naktį jo pasakojimai darėsi vis baisesni ir baisesni, kol kažkuris iš vaikų pravirko... Bobos sujudo, kad senis vaikus nustotų gąsdinti, kai kurios čiupo vaikus už rankų ir nutempė juos namo.

Balys su Vaidotu kantriai klausėsi dainiaus pasakojimų. Kai kurias istorijas jau buvo girdėję. Tik jos skambėjo kitaip. Akivaizdu, kad šis dainius ir kitų dainių mėgėjas pasiklausyti...

Žmonių vis mažėjo ir mažėjo. Ryte į darbus daug kam reikia. Keli kartus ir Vaidotas buvo jau sumanęs eiti, bet Balys jį sulaukė. „Kantrybės, jaunasis kunigaikšti, kantrybės“, – ramino pasturgalį ant šaltos žemės nusėdėjęs vaikiną.

Kai liko vos keli seniai, Balys leido Vaidotui atsistoti.

– Nueik pas savo vyrus per čia, pamiške ir pasakyk, kad sumažintų laužus. Aš netrukus ateisiu. Tada viską ir paaiškinsiu.

Balys matė, kad Vaidotas visas perpykęs, kažką nueidamas burba. Sugadino, mat, senis jam visą vakarą. Jis gi pas mergas atjojo, o ne su seniu visą vakarą sėdėti ir kažkokio prašalaičio pezalų apie narsius karius ir skaisčias mergeles klausyti. Bet vaikas paklusnus, gerai išauklėtas, tiesiai į akis Baliui nesakė, ką apie jį galvoja.

Dainius jau baiginėjo savo pasirodymą. Balys atsistojo ir priėjo arčiau. Kai senis pasakotojas ištarė „šiandienai viskas“ ir pradėjo taisyti gulti šalia laužo prie pat liepos šaknų, Balys priėjo arčiau ir paklausė:

– Gerą vakarą, žmogau. O kas girdėti iš Vokios žemių? Ar nematei kariūnų ar kokio sujudimo?

– Labas vakaras, kariūne. Ne, Vokios pusėj viskas ramu. Jei kas būtų sujudėję, man paukšteliai iš karto būtų į ausį pačiulbėję.

Atsisveikinęs su saldžiabalsiu dainiumi, Balys pamiške patraukė link gęstančių laužų. Iš ten garsų jau nebebuvo, bet kartas nuo karto šviesą perskrozdavo karių šešėliai.

– Dabar viską pasakok. – beveik piktai ištarė Vaidotas, sutikęs Balį prie pirmojo laužo. Nuo jo kariai pasitraukė užleisdami vietą Baliui ir jaunajam kunigaikščiui. Balys prisėdo šalia laužo ir susimąstė. Kažką pagaliuku pabraižė pelenuotoje žemėje.

– Dabar pat joji pas savo tėvą ir pasakai, kad rinktų savo karius. Tegul visi susirenka kalvoje prie Giliojo ežerėlio ir ramiai ten laukia tris dienas.

– Naktį? O tėvas manęs kvailiu nepalaikys?

– Nepalaikys, kai pasakysi, jog aš tave siunčiau ir papasakosi, kad visą vakarą klauseisi dainiaus porinimų. Dar pasakyk tėvui, kad panašu, jog viskas vyksta panašiai, kaip Jurbarke. Atsimink – kaip Jurbarke. Jis supras apie ką aš kalbu.

– Bet kam tada buvo reikalingi tie laužai ir vyrai nusivarė nuo kojų visą vakarą belakstydami miške nuo laužo prie laužo? Juk iš karto galėjau pas tėvą nujoti dar šviesoj...

Balys tik nusišypsojo j jaunojo kunigaikščio priekaištus. Visai, kaip ir tėvas jaunystėj. Smegenys iš paskos eina...

– Tas dainius čia ilgai neužsibus. Galbūt paryčiais jo čia nebeliks. O juk dainiai čia pas mus savaitę praleidžia. Valgyti jam moteriškės atnešė, dar mačiau, kad kažkas alaus įpylė. Jei tu tiek pėsčias keliautum, norėtum likti ilgiau, kur tave maitina ir tavo pasakų klauso, tiesa? Šis dainius pats istorijų nekuria, jis pasakoja svetimas. Taip pat jis vaikšto tarp žmonių pasakodamas, juos stebi. Kam jis tą laužą po medžiu susikūrė? Šalta jam, galvoji? Ne, jis veidus norėjo matyti. Beje, tavo veidą jis irgi matė, nes sukinėjaisi visą vakarą.

Dainius šiandakt arba rytoj sulauks svečių. Dar vieno prašalaičio ne iš mūsų kaimo ar net ne iš mūsų žemių. Raito, su geru žirgu. Tam žmogui jis papasakos, kad mūsų kaimo pakrašty matė jaunąjį kunigaikštuką ir daugybę karių...

– Bet juk daugybės nebuvo... Tik dešimt, – pertraukė senąjį karį Vaidotas.

– Teisybė, nebuvo, bet jis to nežino, nes arti nepriėjo ir nematė. Jis matė tik šešėlius pamiškėje ir miške. Suskaičiavo, kad laužų yra apie dešimt. Prie vieno laužo paprastai šildosi septyni vyrai ar daugiau, tai nesunku paskaičiuoti, kad gali būti apie šimtą kariūnų. Tokias žinias perduos tam paslaptinam žmogui.

– O kodėl liepei rinkti vyrus prie Giliojo ežero? Juk ten nieko nėra.

– Ten nėra, bet rytinėje pusėje yra didelis kelias, kur kariūnai žygiuoja. Svarbu, kad tie prašalaičiai manytų, jog ten daug vyrų apsistoję.

– Čia juk apgaulė! Jie tada ateis tiesiai tėvui į rankas.

– Greitai mokaisi, jaunasis kunigaikšti. Dabar jok ir pranešk tėvui, ką sakiau – kaip Jurbarke. Jis žinos, ką daryti.

– Kas buvo Jurbarke? – smalsavo Vaidotas atiduodamas senio šarvus ir sėsdamas ant savo bėrio.

– Jok, jok. Tėvo paprašyk po kelių dienų papasakoti... Visus vyrus pasiimk, deglų nedekit.

Jaunasis kunigaikštis išjojo, o Balys nuėjo į kaimą. Priėjęs kraštinę trobą, tyliai pabeldė durysna. Atidarė senasis Vismantas.

– Tyliai rink vyrus. Jokių šviesų, jokių garsų. Greit nekviestų svečių turėsime, sutikimui ruoštis reikia, – sušnabždėjo seniui. Tas linktelėjo ir įlindo atgal į trobą rengtis. Balys nuėjo prie kitos trobos.

Po pusantro tūkstančio metų ši istorija kartosis labai dažnai ir bus pavadinta melagienomis, feiknjūsais. Tik nebebus dainių, jie bus vadinami šnipais arba diversantais, o kariūnai jos nebe ant arklių, o važinės tankais. Laikai keičiasi, bet būdai kariauti išlieka.